

21. dubna 1453

Prokletý den! Přes noc umístili Turci nová děla a zesílili dělostřelectvo. Nový střelecký způsob ukázal již své výhody. Odpoledne se u brány svatého Romana zhroutila věž velké hradby a strhla s sebou i kraje hradeb. Vznikl velký otvor.

Kdyby Turci měli připravený útočný oddíl, mohli by možná proniknout i do města. Na tomto místě vnějších hradeb nezbyvá nic jiného nežli noc co noc opravovat příležitostnou palisádu. Ale Turci si naštěstí navykli útočit proti hradbám jen v seskupení několika set mužů a na různých místech. Nedokáží již zachránit všechny padlé. Mrtví leží nahromaděni v příkopu a u vnějších hradeb, šíříce hnilobný zápach.

Nepřetržitě srážky trvaly celý den až do pozdního odpoledne. Sultán nechal prozkoumat hradby na každém místě. Na perské návrší jsou přivezena nová děla. Střílejí obloukem přes Peru a pokoušejí se zasáhnout lodě. Již na sto padesát kulí dopadlo na přístav a mnoho domů v Peře bylo poškozeno. Když se benátské lodě přemístily od řetězu do úkrytu, připluly k řetězu sultánovy galéry, aby ho protrhly, ale včas byl vyhlášen poplach a Benátčané ještě včas stihli bránit řetěz a poškodit ohněm a balvany turecké galéry tak zle, že musely odveslovat. Během bitvy Turci nemohli střílet na přístav přes Peru, neboť by poškodili vlastní lodě. Potřikrát se ještě pokusilo turecké loďstvo proniknout marně přes řetěz.

Bylo to, jako by sultán nasadil všechny karty do hry, rozhněván na loďstvo za ostudnou porážku, kterou včera utrpělo. Říká se, že přijel do přístavu U dvojích sloupů a vlastní rukou zbil železnými koulemi admirála přes prsa a přes ramena. Admirál Baltoglu byl v bitvě sám raněn a přišel o pravé oko a na jeho admirálské lodi padlo na dvě stě mužů, takže po skončení bitvy jen s námahou

odvesloval. Bezpochyby je to statečný bojovník, ale nedokáže velet celému loďstvu. To ukázal včerejší zmatek.

Sultán měl v úmyslu narazit ho na kůl, ale námořnictvo a vysocí důstojníci se za něj přimlouvali, poukazující na jeho osobnost a statečnost. Sultán se tedy spokojil s tím, že ho nechal zbičovat. Povalili ho obličejem k zemi a bičovali ho holemi, dokud neztratil vědomí. Byl mu zabaven všechn majetek a vyhnali ho z tábora. Ztratil svůj zrak, majetek i čest a bylo zřejmé, že sultán nebude snadno hledat nového velitele loďstva. Přesto přešlo turecké loďstvo do činnosti a neutrpělo tolik škod jako dříve. Ale zřejmě i tento neužitečný pohyb uspokojí sultána. Nicméně zná město, proti kterému útočí, jak ze země, tak z moře.

Benátčané se obávají soustavného pohybu loďstva a nepřerušovaných rozpoznávacích útoků, znamenajících nepřetržitý útok již od počátku. Po celý den trval stav pohotovosti, nikdo se nesměl vzdálit od hradeb, ani v noci nesměli vojáci vysvléknout zbroj – včerejší nadšení nad vítězstvím vystřídala dnes ve městě stísněnost mysli. Nikdo již není schopen odpočítávat výstřely tureckých děl – tak nepřetržitá je střelba. Střelný prach kalí oblohu a vítr jej přilepuje na střechy domů ve městě.

Každý den dorazí do sultánova ležení stále nové a nové oddíly a dobrovolníci ze všech končin říše. Jsou to především dobrodruzi, toužící po lupu. Mezi nimi jsou jak křesťanští, tak židovští obchodníci, kteří vydělávají prodejem životních potřeb do tábora a chtějí vložit svůj majetek do nákupu kořisti, až Turci dobudou město. Říká se, že v sultánově táboře stoupla nepřiměřeně cena vozů, potahů a tažných zvířat, oslů, velbloudů, neboť budou potřební při svážení lupu. Chudí zase doufají, že ve městě dostanou tolik otroků, že budou moci lup naložit na ně, aby jim ho roznesli po asijských zemích.

To vše vědí útočníci. Každá sultánova dělostřelecká skupina se již naučila mířit na tři různá místa v hradbách, takže se jednou celý blok hradeb zhroutí do příkopu. Na hradbách i ve městě jsou patrné známky paniky.

Záložní patroly projíždějí městem a dotáhnou bez milosti ke hradbám každého, kdo je schopen práce. Jen ženy, starci a děti smějí zůstat doma. I nemocné vytáhli z postelí, protože mnozí

22. dubna 1453

se ze strachu nemocnými dělali. Jiní si zase říkají, že to je bitva latinců a císaře a oni nechtějí bojovat pro latince. Lidé v bázni vyhledávají skrýše, připravují si sklepy a podzemní chodby a vysušují studny, aby je mohli použít, až se dostanou Turci do města.

Uprostřed všeho zmatku, nářků a obviňování se pohybuje skupina archontů a šlechticů, spěchajících důležitě ulicemi se svitky papíru pod paží. Podepsali se pro různé úkoly a dostali potvrzení z císařské kanceláře. Stačí jim se jen prokázat rumělkovým křížem vytištěným na arch papíru a patrola je musí v pořádku propustit a nechat pokračovat v jejich cestě. V noci spí ve svých domech, dobře jedí a tráví svůj čas v horlivých rozhovorech, poslouchajíce a opět dál šíříce nejrozličnější zprávy. Zvláštní pozornost se věnuje starému proroctví, podle něhož proniknou Turci do města až po Konstantinův sloup. Jakmile se však dostanou k tomuto místu, snese se z nebes anděl s ohnivým mečem v ruce a zažene Turky zpět do Asie. Neví se, kdo toto proroctví vyslovil a kdo je rozšířil. Ale mnozí archonti je považují za pravdivé.

Běda mému městu, běda lidské slabosti!

Uprostřed noci zaléhal z tureckého tábora rachot kotlů a z perského návrší za přístavním zálivem bylo slyšet troubení rohů.

Hrozná neděle! Uprostřed ranního vyzvánění zvony umlkly a na pobřežní hradbě přístavu se shromáždily mlčící zástupy. Ve strachu lidé hovořili o kouzlech a o derviších, kteří uměli chodit po hladině vody, používající pláště jako plachty. Před Mikulášským kostelem a bránou svatého Theodorika je při břehu přístavu Pery plno tureckých válečných galér. Nikdo nemohl pochopit, jak se turecké lodě mohly dostat přes řetězovou zábranu do přístavu do zad benátských lodí. Mnozí si znovu a znovu třeli oči, považující lodě za přelud. Ale přístavní záliv na straně Pery se černal pohybujícími se Turky. Budoval se tam obranný val, zarážela se palisáda do země a připoutávala se děla, strážící lodě.

Tu se vznesl křik. Na hřebenu návrší se objevilo turecké plavidlo a klouzalo po svahu dolů, s napjatými plachtami, za zvuků bubnů a rohů, jako by plachtilo po suché zemi. Po chvíli sklouzlo ze sanic, vyrobených ze dřeva a řízených stovkami mužů, do vody a plavilo se do řady k ostatním lodím. Plachet bylo v řadě u břehu již víc než padesát. Nebyly to velké lodě – jen s osmnácti nebo s dvaadvaceti páry vesel, dlouhé od padesáti do sedmdesáti stop. Sultán a nový admirál stihli připravit toto překvapení během jednoho dne a noci. Druhého dne se ukázalo, že perští Janované obstarali sultánovi obrovské množství dřeva, lan, kulatiny na spouštění a mazadlo na promazání kluzných ploch. Pomocí vleků, zhotovených sultánovými techniky, volů a lidské síly byly lodě připoutány k sanicím, vedoucím od Bosporu přes perské návrší dolů do přístavu do zad našeho loďstva.

Perští Janované se bránili tvrzením, že se všechno přihodilo tak tajně a rychle, že neměli tušení, co se děje, až ráno. Prodej obzvlášť velkého množství mazadel obhajovali tím, že z moci své neutrality obchodují stejně se sultánem jako s městem. A i kdyby věděli,